

DOINA JELA

CUIBUL
DIN INIMA EI

CORINT
FICTION

O invitație irezistibilă

De fiecare dată când mă trezește dimineața din somn ca să mă invite la prânz la masă, mă mir de al șaselea simț care-i suflă lui LRC că iarăși ceva nu e în ordine cu mine. Din nou avusesem un vis cu Mama. Venise Vica și eu, într-o dispoziție de mare generozitate, o rugam să-i dea și ei o pereche de șosete. Mama deschidea dulapul, iar eu mă întrebam deja cu capsă pusă de ce l-o fi ținând încuiat, când în casă suntem doar noi două. Nu-mi aminteam în vis că în realitate nu închide niciodată vreun dulap, doar din când în când ascunde te miri ce sub pernă, iar eu m-am învățat – de bine, de rău – să nu o mai terorizez cu „de ce?”-uri. Acum moșmondea cu spatele la noi, străduindu-se să nu văd ce face, dar după zgomot se înțelegea: încerca să vâre cheia în broasca dulapului și să-l deschidă, *fîindcă numai eu și bunul Dumnezeu știm de ce îl încui*, se certa singură, preventiv. Deschidea deci dulapul și-i dădea soră-mii nu una, ci două perechi de șosete. Pe care le pusese deoparte cu intenția asta încă de când le tricotase și le adăugase, ca să le distingă, niște șnururi roz, cu ciucure, atent petrecute prin găurele la marginea de jos a manșetei frumos ajurate. Întâi i-a dat două, apoi i-a aruncat în poală încă o pereche: Hai, ia-le și pe-astea. Și pe urmă:

Hai, și pe-astea, și pe-astea, și pe-astea. Șapte perechi. Le împletise la toate șnurulețe cu ciucuri și le ascunsese. Șapte. Și atunci eu am început să urlu:

— Dă-i-le, mamă, pe toate, mai ai și-n altă parte? Dă-i-le ei pe toate, să știm o treabă, să scăpăm de-o grijă... Dă-i-le, n-auzi? Acum! Altfel le tai cu foarfeca pe toate câte au rămas!

Și soră-mea, calmă ca o regină:

— Dă-mi-le, mămică, nu-i păcat să le taie?

Sau a zis: Dă-i-le să le taie? Oare a adăugat și „capra asta”?

Și eu plângeam rușinată, iar ele, încercând să minimalizeze izbucnirea mea – condescendente? plictisite? – își reluseră discuția între ele, doar-doar am să mă liniștesc, ceea ce eu nu aveam de gând, dimpotrivă. Și nu-mi dau seama cum, însă descreșteam pe măsură ce plângeam, cu cât durerea mea era mai violentă, cu atât eu mă comprimam parcă. Semănam cu un balon înțepat care nu pocnește, ci pierde treptat din volum și, fiindcă mă micșoram, probabil, durerea, rămânând aceeași, stătea să explodeze. Mă opream la 14 ani. Iar Mama, pe tonul ei de atunci, de odinioară, când stăteau ele două rezemate relaxat de gardul din față al școlii și vorbeau ca două vrăbii gureșe, iar eu le-am întrerupt, ca să mi se adreseze ironic, binevoitor, șfichiuitor: *Te pensași, domnișoară?* se întorcea în fine spre mine:

— Iar te-a apucat?

Moment în care m-am pus pe urlat – un torent de neoprit, doar plânsul altcuiva m-ar fi putut opri:

— Mai termină cu prefăcătoră, mai termină cu prefăcătoră, mai termină cu prefăcătoră!

Până când Mama a început ea să plângă, în felul ei tăcut, chinuit, cu lacrimile șiroindu-i limpezi pe obraji, și obraji ei deveniseră tineri, ca atunci când a spus... *Nu, asta nu pot*

În continuare să spun, nimănui, niciodată, nici chiar mie, nici chiar în vis, și doar a șoptit, uitându-mi-se în ochi:

— Nu știu ce n-ai avut, ce a avut soră-ta și tu n-ai avut, ce i-am dat ei și ție nu...

— Nimic, i-am răspuns cu amărăciune, dar potolită. N-am existat, asta e. N-am existat. Tot ce-am făcut eu toată viața mea a fost ca să exist în ochii tăi și degeaba.

M-am trezit uluită de formularea limpede, dar și de la senzația de umed și răcoros provenită din lacrimile care-mi scăldau obrazii – și cumva împăcată. M-am ridicat în cot și m-am uitat imediat spre patul ei, îngrijorată că strigătele mele au trezit-o. Nu o treziseră, dormea liniștită și aș fi zis chiar că pe fața ei plutea, printre urmele suferinței, un surâs, ca o rază de soare printre nori, cum s-ar putea zice. Și imediat, de dincolo, din camera mea, a sunat telefonul:

— Ce faci, pupăză mică?

*

LRC-ul voia să știe – scurt, că avem treabă, Fata Moșului, ți-a venit femeia care stă cu maică-ta?

— Nu, dar trebuie să apară. Aud cheia.

— Perfect, zice, și-mi recită solemn meniul cu care sunt așteptată la ora 13. Fără nimic. Te aduci doar pe tine, cu pofta ta de mâncare intactă.

Cu șorțul în față, cu minutarul într-o mână și cu spumiera în cealaltă, LRC-ul moșmondește ca la tabloul de comandă și eu, călcând printre platouri cu rodii, fructe de kiwi, de kaki, bame și anghinare, dovlecei de Hokaido, nici măcar roșiile și ceapa nu-s românești în bucătăria recent repatriatului meu prieten, de ce le zici roșii dacă-s galbene, îl întreb, așa, fiindcă astea au gust și alea roșii n-au, zice.

Dau din gură.

E singurul care mă ascultă, înțelegând că orice trăncăneală e mai bună ca bocitul:

— Există mai liniștit refugiu decât lumea de dinaintea nașterii tale, a nașterii tatălui și chiar a bunicului tău? Apropo, când s-a născut bunicul tău patern, Lereceule?

LRC este ocupat să cronometreze paste.

— Bine, continui eu să vorbesc singură, atunci ne ocupăm de ai mei. Bunicul e născut în 1886. Din 1886, până la moartea lui, în 1949, mai sunt 63 de ani, până la cea a tatălui meu, 37, cât avea bunicul când l-a conceput, plus 70 fără trei luni, cât a trăit tata, 107, iar până la moartea mea mai sunt: $14+54=68$, câți au trecut din 1886, plus minimum 64, deci minimum 132 de ani. Deci minimum 132 de ani, ca-n vremurile biblice. Și au murit toți încărcați de ani. Dintre care 68 de ani de gândire, oho-ho.

— De gândire?! se miră întrebător LRC, doar ca să aibă, la o adică, o dovadă că mă urmărește.

— Păi, nu? 68 ca să mă decid dacă mă nasc sau nu. Știi ce mi-a răspuns ultima dată fie-mea când i l-am citat ca exemplu pozitiv pe Tata, cu întrebarea lui comunistă „cum îți justifici existența?”? Ți-am zis că Zeitatea avea o idee fixă: Trebuie să-ți justifici existența.

— I-ai zis asta fie-tii?

— Da, mi-a scăpat. Fostei mele fiice. *Și știi ce mi-a răspuns? Voi trebuie să ne justificați existența, că voi v-ați urmat instinctele.*

— Ce să-ți fac? N-ai încercat să bagi textul cu talantul?

— Nu, ăla ar fi și mai retrograd...

Totul este să existe un asemenea refugiu. Iar eu îl am.

— Da, îl ai, în bucătăria bătrânului tău Lereceu...

— Nu, iubitele, nu, ăsta e bonus. Altceva încerc să-ți spun. Începând de ieri-seara, îl am.

Schimbam subiectul, fiindcă, surprinzător și pentru mine, apăruse unul chiar nou. În urmă cu 12 ani, poate prin 2007, când mă aflam pentru o vacanță în țară, fratele cel mai mic al Tatei m-a chemat și mi-a încredințat un caiet, pe care-l scrisese, cum spunea chiar în primele rânduri, cu gândul de a face să-i treacă mai repede timpul. Auzi: să-i treacă mai repede timpul! Mai avea de trăit doi ani și voia să-i treacă timpul mai repede! În realitate îl scrisese fiindcă demult, demult, cu vreo zece ani în urmă, eu îl rugasem să scrie, deoarece povestea oral, foarte frumos și cu haz.

— Un autor de mare succes spune că, după ultimele cercetări în neurologie, microbiologie, genetică, nu ne deosebim de restul viețuitoarelor decât prin nevoia noastră irepresibilă de a spune povești, cu care am acoperit lumea... De n-o mai vedem așa cum este!

Știi cine e autorul. Peste grămăjoara de gullii de la piciorul aragazului șade deschisă, cu coperta în sus, ultima lui carte.

— Un iac, autorul ăsta, care ne face sapienși, între noi fie vorba...

— Da, o labă tristă...

— ...Care ne prafțurește că am pus stăpânire pe animale și nu ele pe noi, că le tăiem în abatoare și le mâncăm carnea, le dresăm la circ, testăm pe ele medicamente... De la el copiii mei refuză să mai mănânce carne... de-au ajuns străvezii. Nu mai știe genitorul ce să le gătească...

— În șase minute trebuie să taci, zice LRC-ul scurt.

— Încerc. Vorbeam de iacul ăsta de Harari. Bine faci că-l lași să stea cocoțat pe gullii... ăsta-i locul pe care-l merită. Ce crezi, Lereceule? Mă țin după el, pășind printre pachete nedesfăcute de cumpărături... *Caietul* unchiului l-am luat cu mine în Gers, l-am citit parțial atunci, că scrisul lui tremurat devenise ilizibil, iar eu eram fooooooarte ocupată, după

care i l-am dat unei dactilografe, care mi l-a adus pe o dischetă. Pe urmă calculatoarele s-au schimbat, dischetele au devenit inutilizabile, o singură inspirație providențială avusesem, că făcusem și câteva printuri. Când i l-am restituit unchiului, la prima mea revenire în țară, i-am oferit și un print, completat la sfârșit cu câteva întrebări ale mele, precise, ca un interviu. Mulțumesc, mulțumesc, toate firitiselele. După care, la fiecare întrevvedere a noastră, nici una-nici două, îmi amintea că nu i-am mai dat înapoi acel caiet. Vreo doi-trei ani. Eu că da, el că nu. Îmi părea rău, dar ziceam că asta e. Nu m-a scutit de reproșul ăsta, de câte ori ne vedeam, decât în cele patru săptămâni petrecute ca invitat al nostru în Franța. Când am reușit chiar „să urcăm” până la Paris, să-l duc să viziteze singurul loc pe care țineam cu tot dinadinsul să-l viziteze, Muzeul Cluny, se va vedea pe parcursul acestei scurte relatări de ce (sau chiar de la începutul ei?). Sper să mă încadrez în cele șase minute pe care mi le-ai acordat, atunci nu mi-a vorbit niciodată despre acel caiet. După care s-a prăpădit. Mare mister și mare necaz nu era atât reproșul, cât *Caietul*, care după moartea lui devenise, cum se întâmplă, prețios. Poate că avea nevoie la sfârșit de viață să formuleze la adresa lumii, căreia niciodată nu-i imputase nimic, un reproș. Ca un bilanț așa al vieții lui fără cusur, sper să înțelegi. Apoi unchiul a murit și legatarii lui, totodată moștenitori, au făcut ordine în acte și hârtii. Numai așa, ca să am conștiința curată, am întrebat dacă nu au găsit acolo ceva care să semene cu obiectul ultimelor sale imputări. Și surpriza care crezi c-a fost? Surpriza a fost că-l găsiseră. Și că pe paginile rămase goale de la sfârșit, unchiul „complectase” cu ultimul lui scris, și mai tremurat, răspunsurile la întrebările suplimentare pe care i le pusesem atunci, prima dată, sub formă de interviu. Și, iarăși nu

asta conta, un pumnișor de cenușă, mai mult simbolic, zicea Fratello, pe care și l-a pus în cap, ceva în genul „Iartă-mă, nepoată, că te-am învinuit pe nedrept!”. Ci că obiectele pierdute se găsiseră. Așa că Dănuț mi-a trimis, pe lângă o fotografie a printului cu lecțiunile nedescifrate de dactilografă și lămurite de Unchiul, și un print după acel „interviu” ad-hoc. Și așa am primit eu în Gers, unde-mi plângeam atunci patria pierdută, prețiosul dar. Refugiul acesta al meu, în care mă adăpostesc cu voluptate, ca într-un uter chiar mai vechi decât acela în care m-am adăpostit cândva, pentru un timp atât de scurt. Un uter în care am stat 132 de ani bătuți pe muchie. Ei, ce crezi?

Ca să-mi arate că m-a urmărit, LRC meditează cu glas tare, în timp ce supraveghează, cu cronometrul în mână, două tigăi moderne de ceramică în același timp.

— Acela e un bun refugiu, oare de ce înjurătura noastră cea mai uzitată se referă atât de urât la el? mă întrebă el serios.

Nici nu-l aud.

— *Caietul* nu mi l-a trimis atunci Fratello ca să nu se piardă. Firma care a golit și zugrăvit pentru vânzare apartamentul, după ce nici el n-a mai fost, l-a băgat în grabă în saci cu toate troacele și hârțoagele inutile și a luat drumul fără întoarcere al crematoriului. Mi-ar fi plăcut să-l am... Bine că am fotocopiile. Și uite, mi l-a trimis fiică-mea, acum, la cerere. A venit aseară, prin Fan Courier: rapid, curat, uscat. Fericit precum copilul dumneavoastră după ce i-ați schimbat pampersul cu unul demn de acest nume și de fundulețul lui scump: Premium Care, 75 lei, 10 bucăți.

— Fericit *ca și*, zice LRC, ținând cu o mână ultima tigaie, la fix 12 centimetri de flacără și cu cealaltă amestecând concentrat combinația numită de el sos olandez.

— Deci i-l dădusem, reții? I-l *dă-du-sem*. Mă bucur că n-a murit ducând cu el în mormânt vina mea că i-am rătăcit Opera. Mă gândesc că e posibil ca într-adevăr să ne deosebim de restul viețuitoarelor prin nevoia de a spune povești. Și doar din nevoia asta să decurgă toate celelalte, aparent nenumărate, deosebiri. În esență, doar una. Dar de ce simțim nevoia asta nimeni, niciodată nu mă va lămuri. Cert e că mie chiar nu-mi mai trebuia... Fiindcă preocupată să-i iau fața, reține, așa mamă de copii, soție de soț, fiică de părinți etc., eu tot găsisem timp să-l parazitez, să-l canibalizez, să-i fur opera, s-o rescriu...

— Fata Moșului, mai ai puțin și chiar trebuie să taci, ca să mănânci. De ce l-ai dus pe unchiu-tu la Cluny îmi spui după...

Și-mi trage scaunul, invitându-mă să mă așez. Știe că mâncatul nu e pentru mine o motivație destul de puternică să mă facă să tac. Știe și că, dacă mă opresc din trăncănit, plâng.

*

De data asta l-am scutit. Cumplite erau totuși aceste vise. Sau să le spun coșmaruri? La începutul conviețuirii noastre, la mine și la Mama mă refer, nu reușeam întotdeauna să le împiedic să-și verse conținutul toxic pentru viața noastră diurnă fără o intervenție salutară dinafară. Și, deși de la acea singură criză majoră trecuseră deja patru ani, iar de atunci evitasem la mustață, fără sprijin extern, altele, nenumărate, mult timp m-am temut că primejdia nu trecuse. Și mai ales mi se păruse mult timp că și Mama o așteaptă, la pândă, la fel de încordată, dorind-o, într-un fel de ce-o fi o fi: ori la bal, ori la spital.

Fiindcă la Mama nu putea fi decât la spital, cu un puseu de tensiune. Știam teoretic foarte bine. Iar atunci chiar

văzusem cu ochii, de la primele semne, că poate să-i fie fatal, fără să mă pot totuși opri. Poate de aceea, cu un efort pe care doar Harari, de acolo de pe guliile lui, putea să mi-l explice, îmi mutasem crizele în vise. Unde, ca și cum toate câte adunasem în mine s-ar fi petrecut în prezent și simultan, ca într-un cazan care stă să explodeze.

Doar atunci, o dată, s-a petrecut ziua-n amiaza mare și n-am știut decât noi două. Nici măcar LRC.

Nu mai știu de unde pornisem, de la ce, dar era dimineață și era după un asemenea coșmar, iar atmosfera era scaldată în conținutul lui ca într-un gaz exploziv. Resimțit de amândouă. La o mică observație, Mama se încruntase, se pusese pe tăcut și părea pregătită să tacă ore și ore în fotoliul din spatele biroului meu (pe atunci nu-mi instalasem patul de campanie la ea în dormitor), chipurile, ca să nu mă deranjeze din lucru. Așa făcea de fiecare dată: tăcea, mișcând cu viteză din degete ca să termine carpeta începută.

La cea mai mică observație – golirea celor 10 litri de apă din bazinul toaletei, după ce aruncase în ea o minusculă scamă, becul lăsat aprins, tubul de șampon scurs pe faianța băii – tăcea.

Silence is violence.

Îmi venea să-i smulg furioasă carpeta din mână, să văd odată ghebele, andrelele, carpeta aia zburându-i în toate părțile și ea să se oprească din tricostat sau croșetat ca să-mi spună ce o nemulțumește, ce și-ar dori, ce și-ar fi dorit. Știam ce și-ar fi dorit. Să stea cu Vica, la Vica. Știam totodată și că acea carpetă o croșetează pentru mine. Pentru mine, nu cum îmi apărea mereu în coșmarul acela recurent, pentru soră-mea. Dar mi se părea că pentru mine ca să fie echitabilă și ca să-și spele vinovăția că i-ar fi plăcut s-o facă pentru *Ea*, doar pentru *ea*.

Urletul din vis stătea să se reverse, ca un torent devastator, în realitate. Și reușisem totuși să-l fac să se petreacă doar în capul meu. De data aceea nu-mi ieșise. Începusem, chipurile, calm:

— Mama, de carpeta asta nu am nevoie azi și nu am nevoie deloc.

— Da, dar am eu *nevoie* s-o termin. Că cine știe cât mai trăiesc.

Încă un val de tăcere ostilă, de urlet interior: Tocmai de-aia!! Tocmai de-aia!!!!

Rostit ca o șoaptă șuierată:

— Tocmai de-aia, Mamă...

— Tocmai de-aia... ce?...

— Tocmai de-aia trebuie să vorbești cu mine!

— Despre ce vrei să vorbesc cu tine?...

— Tu ai nevoie să-mi termini mie nenorocita aia de carpetă, eu am nevoie să vorbești cu mine, să-mi spui, să înțeleg... Și în gând: *să te las să pleci, nu înțelegi că altfel nu pot să te las să pleci? Nu înțelegi?...*

— Tu ai timp pentru toate astea, ești tânără.

Atâta mi-a trebuit. Din cauza nenorocitului de coșmar, a fost ca și cum toate s-ar fi petrecut în acel moment și toate odată. Și plecarea ei, când aveam opt ani, și absența ei, când am născut primul copil, la 38, și șușoteala lor tainică, a ei și-a soră-mii, când aveam 14, și vioara de pe Radio România Muzical care „scârțâia” și trebuia oprită, și soprana de coloratură care „necheza”, și balerinele de pe Mezzo, care se scălămbăiau. Ca o oală-minune, în care stătuseră închise toate acele malversații ale ei și ale soră-mii, și în loc să facă bine să le scoată una câte una și să le așeze frumos pe platou, înainte de a muri, ea-mi croșeta și împletea de zor carpete.

Până când a explodat oala aia, împrôscând în toate părțile, iar eu am ajuns să chem ambulanța...

Ca să o aud acolo pe una dintre coțofenele alea în alb spunându-i: V-a plăcut să ne vedeți, Mamaie, vă place la noi, de-aia ați făcut 19 presiune arterială. Și eu să zic, strecurându-i în buzunarul halatului milionul: Nu-i place la dumneavoastră, am supărat-o eu. Și ea, făcându-se că nu simte mâna mea pipăindu-i buzunarul: Atunci n-o mai supărați.

*

După ce am ajuns acasă, cu taxiul, am rămas prosternată, ca un ucigaș după crimă, epuizată și goală de toate. Am sunat la editură, pe atunci încă lucram, și am spus că mă simt rău și lipsesc. Am tras fotoliul lângă patul ei și am vegheat-o ore întregi. Fără s-o ating altfel decât cu ochii. Învârtind în cap, rostind pe toate tonurile: interogativ, exclamativ, constatativ, neîndrăznind s-o articulez cu glas tare, monologul ăsta teribil: *Știu, Mamă, că această nenorocită de carpetă e declarația ta de dragoste. Și cu atât mai puțin să mă apropii de miezul lui de foc... Dar eu nu acum am nevoie de ea. Atunci aveam. Atunci când și tu aveai nevoie de declarația mea de dragoste. Și amândouă am tăcut.*

*

Lucrurile se schimbaseră mult în ultimii patru ani.

Evitasem, slavă Domnului, explozia, și-mi purtam singură, atentă, resemnată, povara odioaselor coșmaruri.

Iar în ultimele luni, de când căzuse la pat, se schimbaseră total. Nimic din otrava lor nu se mai revărsa peste atmosfera din casa noastră, încărcată de duiosie. Și când mi-a mărturisit că da, e adevărat că n-a vrut să vină să stea cu

mine, dar nu fiindcă nu mă iubea, ci ca să nu-mi strice viața, am fost eu însămi uluită de propriul meu narcisism, orb.

Așa că în ultima vreme în viața noastră liniștită, tăcută, făcută din mângâieri, visul acela se repeta la intervale ceva mai mari totuși... Dar de visat tot îl visam și de durut, la fel durea. Și nu știam, sau mă prefăceam că nu știu, că până să ajung să întâlnesc Minotaurul, cum zice Lereceul, mai orbecăiam, mai căscam gura prin labirint.

— Nu te prefaci, Fata Moșului, nu poți. Când o să poți, o să-i lași pe alții să-și spună poveștile și o să pui mâna să ți-o spui pe a ta.

— Și care-i a mea, Lereceule, care-i a mea? Că toate-s ale mele. Și Minotaurul, unde e? Că-l mănânc, cu fulgi cu tot...

— Când o să-l întâlnești, ai să-l recunoști tu, n-ai grijă, acum mănâncă ce ți-am pus în față și taci...

— Și nu vrei să ți-o arăt?

— Nu.

Mă refeream la dactilograma completată cu răspunsul la întrebări, a Unchiului, ca o păstaie goală... Care-și făcuse treaba, ce-i drept, îmi hrănise viciul uitării de sine, nu mă mai interesa, în mod curios, nici pe mine, prin ceea ce reciteam în ea. Decât poate, prin faptul că mă trimitea cu cel puțin 90 de ani înainte de iminenta plecare, și a mea, și a maică-mii, și a tandrului meu prieten care mă invitase la masă. O distanță, un interval de grație în care, cu puțină atenție, aș mai putea evita încă totul, inclusiv propria mea... concepere.